

Søknad om to ukers tappestopp i Lille-elv i Moss

På bakgrunn av lekkasje ved bygninger langs Lille-elv har Fauna eiendom og Fredensborg eiendom anmodet GLB om å søke om tappestopp i Lille-elv i inntil to uker for å kartlegge og stoppe lekkasjen.

I henhold til manøvreringsreglementet for tapping i Mossefossen og regulering av Vansjø, gitt ved kgl.res. 5. august 1983, skal det tappes inntil 100 l/s i Lille-elv (punkt IV.6 i vilkårene). GLB er oppnevnt som ansvarlig regulant i Mossevasdraget (OED 2004), og søker om å stoppe tappingen i Lille-elv helt i inntil to uker med seneste dato for tappestopp 30. april 2025. Hafslund Kraft er operatør for GLB (som ikke har egne ansatte) og ivaretar GLBs driftsoppgaver.

Siden Mossefossen kraftverk ble bygget har Lille-elv vært en svært viktig vandringsvei for ålen. Den vannmengden som i dag slippes ut (100 l/s) sees på som en nødvendig minstevannføring for å sikre ålens vandringer i Lille-elv. Lekkasjer i betongkonstruksjonen i Lille-elv er et gjentakende problem og gjør at ålens vandringer blir skadelidende. I Lille-elv er det flere dammer der glassålen vandrer opp til Vansjø og den voksne ålen slipper seg ut til sjøen igjen. Minstevannføringen skal være tilstrekkelig til at vannet renner over damkronene og muliggjør vandringer. Det tas i tillegg ut vann til kjøling fra Lille-elv ved Fossen 21. Lekkasje i betongkonstruksjonen i Lille-elv og uttak av vann til kjøling medfører at 2 damkroner (mellom Fossen 20 og Fossen 21/23) er tørre og vanskeliggjør ålevandringen (se skissen under). Det er tidligere utført redningsaksjoner for ål som er fanget i dammene og ikke klarer å slippe seg ut til sjøen.

Pr i dag er det påvist 3 lekkasjer i Lille-elv: 2 i dammene merket med rød strek i skissen. Den største lekkasjen kommer imidlertid ut under Fossen 20 (merket som rød sirkel) og medfører at damkrona mellom Fossen 20 og 23 er tørrlagt. Den nederste damkrona er nok primært

tørrlagt pga kjølevannsutttaket til Fossen 21. Lekkasje i den nederste dammen bør uansett tettes for å øke vannstrømmen over damkrona.

For å finne årsaken til lekkasjen ved Fossen 20 er det nødvendig å stenge vanntilførselen – både for å kartlegge lekkasjens opphav og for å tette lekkasjen. Vi ser at vann kommer ut fra Fossen 20, men vi kan ikke fastslå at noe av lekkasjene ikke renner ut i grunnen. Grunnforholdene her er ustabile og er preget av leire og er svært nær kartlagte kvikkleireområder. Det er ikke heldig hvis det er vann på avveie i dette området.

Fauna eiendom og Fredriksborg eiendom vil sørge for nødvendig beredskap under tappestoppen, som i hovedsak innebærer å omplassere strandet ål og annen fisk ned til elva nedstrøms, eller opp til kraftverkets inntaksmagasin. Hensynet til Fossen 21, og behovet for kjølevann der, skal også ivaretas. For øvrig kjenner vi ikke til andre negative konsekvenser (utover det visuelle) som må tas hensyn til i perioden uten tapping i Lille-elv. Fastsett dato for ålens oppvandring i Lille-elv er 1. mai til 31. august, undersøkelser og tiltak som krever stans i tappingen skal derfor være avsluttet senest 30. april.